

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

कला संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य

सर ज.जी.कला शाळा आवार, डॉ.दा.नौ.मार्ग, मुंबई. ४०० ००९. दुरध्वनी क्र.२२६२०२३१/३२

Website:-www.doa.maharashtra.gov.in

Email:-dirdoa.mum-mah@gov.in/directoratoefart@gmail.com

क्रमांक:-डिओअे-२०२४/तीन/२०१६

दिनांक:- 9 SEP 2024

प्रति,

अधिष्ठाता/ प्राचार्य,

सर्व शासकीय व शासनमान्य अशासकीय कला संस्था (महाराष्ट्र राज्य)

विषय : ६४ वे महाराष्ट्र राज्यकला प्रदर्शन २०२४-२५.

विद्यार्थी विभाग ऑनलाईन पध्दतीने कलाकृती सादर करण्याबाबत.

उपरोक्त विषयनुसार महाराष्ट्र राज्यातील कला संचालनालयाच्या अखत्यारीत असलेल्या शासकीय व शासनमान्य अशासकीय अनुदानित व विनाअनुदानित कला संस्थांमध्ये अध्ययन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या कलाकृती विद्यार्थी विभागाच्या प्रदर्शनाच्या प्रवेशिका दि.११/११/२०२४ ते दि.२२/११/२०२४ या कालावधीत www.doa.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर ऑनलाईन स्वरूपात स्विकारल्या जातील. तरी आपल्या संस्थेतील विद्यार्थ्यांच्या कलाकृती निर्देशित तारखांना सादर करण्याची व्यवस्था संबंधित संस्थेच्या अधिष्ठाता / प्राचार्य यांनी करावी.

२. ऑनलाईन पध्दतीने विद्यार्थ्यांच्या कलाकृती सादर करतांना प्रथम संबंधित संस्थेचे अधिष्ठाता / प्राचार्य यांनी त्यांच्या संस्थेचा रजिस्टर आयडी व पासवर्ड www.doa.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर तयार करण्यात यावे व सदर रजिस्टर आयडीवरूनच आपल्या संस्थेतील विद्यार्थ्यांच्या कलाकृतीविषयक माहिती भरावी.

३. ऑनलाईन इमेज साईज संदर्भात:- डिजीटल इमेज ही जेपीईजी (JPEG) मध्ये असावी. त्याची साईज किमान २१०० पीक्सेल लांबी / रुंदी (आडवी बाजू किंवा उभी बाजू). २५०० पिक्सेलच्या वर साईज नसावी.

उदा. ऑनलाईन इमेज ५ X ७ इंच व ३०० डीपीआय (DPI) असेल तर ती १५०० पीक्सेल X २१०० पिक्सेल होईल.

४. फाईल फॉर्मॅट:- इमेज ही जेपीईजी (JPEG) मध्येच असावी. इमेज फाईलचे नाव पुढील प्रमाणे असावे, विद्यार्थ्यांचे नाव_ विभाग_ कलाकृतीचे शिर्षक_कलाकृतीचे माध्यम_कलाकृतीची किंमत

उदा: Kailas Raut_Painting_Landscape_Water Colour_२००००.jpg

५. ऑनलाईन डिजीटल इमेजेस वरून प्रदर्शनाकरिता कलाकृतींची निवड केली जाईल. प्रदर्शनाकरिता निवडण्यात आलेल्या कलाकृतीची यादी उक्त संकेतस्थळावर प्रसिध्द करण्यात येईल.

६. प्रदर्शनाकरिता निवड झालेल्या कलाकृती स्वीकारण्याच्या तारखा व ठिकाण उक्त संकेतस्थळावर जाहीर करण्यात येईल. प्रदर्शनाकरिता निवड झालेल्या कलाकृती या संचालनालयास प्राप्त झाल्यानंतर त्यातून पारितोषिकाकरिता कलाकृतीची निवड करण्यात येईल. पारितोषिक पात्र कलाकारांची यादी संकेतस्थळावर जाहीर करण्यात येईल.

७. सदर तारखात काही बदल झाल्यास तसे www.doa.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर प्रसिध्द करण्यात येईल, याची संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

८. वरील प्रक्रियेबाबत अद्ययावत सूचना वेळोवेळी उक्त संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात येतील. तरी संबंधितांनी वेळोवेळी सदर संकेतस्थळाला भेट देऊन अद्ययावत माहिती प्राप्त करून घ्यावी. तसेच प्रदर्शनाच्या अनुषंगाने अटी शर्तीचे माहितीपत्रक सोबत जोडले आहे.

(राजीव मिश्रा)

प्र.कला संचालक

कला संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

६४ वे महाराष्ट्र राज्य कला प्रदर्शन

माहितीपत्रक

(विद्यार्थी विभाग)

प्रदर्शनाच्या आयोजनाच्या दृष्टीने सुलभता यावी व चित्रकला संस्थेतील विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना विशेष वाव मिळावा या हेतूने सन १९६९ पासून राज्य कला प्रदर्शनाचे दोन विभाग करून (१) कला संस्थेतील विद्यार्थी व (२) व्यावसायिक कलाकार अशी दोन स्वतंत्र प्रदर्शन भरविण्याचे ठरविण्यांत आले. विद्यार्थी विभागाच्या प्रदर्शनासाठी खालीलप्रमाणे विभाग ठरविण्यात आले आहेत.

१) चित्रकला व रंगकला	२) शिल्पकला	३) उपयोजित कला
४) कला शिक्षण प्रशिक्षण	५) कला व हस्तव्यवसाय	
६) मुलभूत	७) दिव्यांग	

या प्रदर्शनासाठी एका स्पर्धकाला एका विभागात जास्तीत जास्त दोन कलाकृती पाठविता येतील. सदर विभागात खालीलप्रमाणे विभागनिहाय पारितोषिके देण्यात येणार आहेत.

अ. क्र.	विभागाचे नाव	पारितोषिकांची संख्या	पारितोषिकांची रक्कम (रुपयात)			
			प्रथम	द्वितीय	तृतीय	चतुर्थ
१	चित्रकला व रंगकला	४	१०,५००	७,८७५	५,२५०	२,६२५
२	शिल्पकला	४	१०,५००	७,८७५	५,२५०	२,६२५
३	उपयोजित कला	४	१०,५००	७,८७५	५,२५०	२,६२५
४	कला शिक्षण प्रशिक्षण	४	१०,५००	७,८७५	५,२५०	२,६२५
५	कला व हस्तव्यवसाय					
	(i) धातुकाम	२	५,२५०	२,६२५	-	-
	(ii) गृहसजावट	२	५,२५०	२,६२५	-	-
	(iii) वस्त्रकाम	२	५,२५०	२,६२५	-	-
	(iv) मातकाम	२	५,२५०	२,६२५	-	-
६	मुलभूत	६	प्रत्येकी रु.५,२५०/- ची सहा बक्षिसे			
७	दिव्यांग विद्यार्थी	१	१०,५००			
		३१				

त्याचप्रमाणे निवड समितीने निवड केल्यानुसार वरील विभागामध्ये विभागनिहाय गुणवत्ता प्रमाणपत्र देण्यात येतील.

महाराष्ट्र राज्यातील कला संचालनालयाच्या अखत्यारीत असलेल्या शासकीय व शासनमान्य अशासकीय अनुदानित व विनाअनुदानित कला संस्थांमध्ये अध्ययन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या कलाकृती विद्यार्थी विभागाच्या प्रदर्शनाच्या प्रवेशिका दि.११/११/२०२४ ते दि.२२/११/२०२४ या कालावधीत www.doa.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर ऑनलाईन स्वरूपात स्विकारल्या जातील. ऑनलाईन स्वरूपात कलाकृती प्राप्त झाल्यानंतर ऑनलाईन डिजीटल इमेजेस वरून प्रदर्शनाकरिता कलाकृतीची निवड केली जाईल. प्रदर्शनाकरिता निवडण्यात आलेल्या कलाकृतीची यादी उक्त संकेतस्थळावर प्रसिध्द करण्यात येईल. प्रदर्शनाकरिता निवड झालेल्या कलाकृती स्वीकारण्याच्या तारखा व ठिकाण उक्त संकेतस्थळावर जाहीर करण्यात येईल. प्रदर्शनासाठी निवड झालेल्या कलाकृती संचालनालयाकडून नमूद केलेल्या तारखेस पाठविण्यात याव्यात. नियोजित वेळनंतर येणाऱ्या कलाकृती स्विकारल्या जाणार नाहीत.

प्रदर्शनाकरिता निवड झालेल्या कलाकृती संचालनालयास प्राप्त झाल्यानंतर त्यातून पारितोषिकाकरिता कलाकृतीची निवड करण्यात येईल. पारितोषिक प्राप्त कलाकारांची यादी संकेतस्थळावर जाहीर करण्यात येईल.

प्रदर्शनासाठी कलाकृतीचे आकार खालील तक्त्याप्रमाणे असावेत :-

अ.क्र.	विषय	फ्रेमसह कमीत कमी आकार	फ्रेमसह जास्तीत जास्त आकार
१	मुलभूत, चित्रकला व रंगकला आणि कला शिक्षण प्रशिक्षण	४० सें.मी. x ३० सें.मी.	१२० सें.मी. x ९० सें.मी.
२	उपयोजित कला	४० सें.मी. x ३० सें.मी.	७५ सें.मी. x ५० सें.मी.
३	शिल्पकला	६ घनफुटांपेक्षा जास्त नसावा	जास्तीत जास्त वजन १०० ते १२५ किलोग्राम असावे (ही अट फक्त दगडाच्या शिल्पासाठी आहे.)

कलाकृती पाठविण्याबाबतच्या सूचना :-

- १) या प्रदर्शनात कला संस्थेमधून भाग घेणा-या प्रत्येक स्पर्धकाने आपल्या कलाकृती संस्था प्रमुखांमार्फत www.doa.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर ऑनलाईन स्वरूपात पाठविणे बंधनकारक आहे.
- २) प्रत्येक कला संस्थेने (शासकीय तथा शासनमान्य अशासकीय) कमीत कमी १० कलाकृती पाठवाव्यात अशी अपेक्षा आहे. तथापि, प्रदर्शनासाठी कलाकृती निवडतांना त्यातील कला मुल्यांचा साकल्याने विचार करावा. अधिकाधिक विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहन देणे या मूळ हेतूबरोबरच कला प्रदर्शनाचा दर्जा प्रस्थापित करणे हा महत्त्वाचा मुद्दा महाविद्यालयाच्या अध्यापकांनी नजरेसमोर ठेवावा. कला संस्थांच्या प्राचार्यांनी आपल्या कला अध्यापकांच्या सहयोगातून सुयोग्य विचारविनिमय करून दर्जेदार कलाकृतीची निवड करावी. परीक्षण मंडळाच्या कसोटीस पात्र ठरलेल्या सर्व कलाकृती प्रदर्शनात प्रदर्शित करण्यात येणार आहेत. प्रदर्शनासाठी निवडावयाच्या कलाकृतींच्या संख्येविषयी परीक्षण मंडळावर कोणत्याही प्रकारे मर्यादा घालण्यात येणार नाहीत, याची प्रार्थांनी नोंद घ्यावी.
- ३) पाठविण्यात येणारी कलाकृती ही कुठल्याही कलाकृतीची प्रतिकृती (नक्कल) अथवा अनुकरण असता कामा नये व कलाकृती ही संबंधित स्पर्धकाने तयार केली आहे असे प्रमाणपत्र विद्यार्थ्यांनी संस्थेच्या प्राचार्यांकडून घेऊन ते प्रदर्शनाकरीता निवड झालेल्या कलाकृती या संचालनालयात जमा करताना सोबत आणावे. अशा प्रमाणपत्राशिवाय येणा-या कलाकृती प्रदर्शनासाठी स्विकारल्या जाणार नाहीत.
- ४) अश्लील, वादग्रस्त विषय, धार्मिक वाद निर्माण होईल असे विषय, जाती-भेदावर आधारित विषयाच्या कलाकृती प्रदर्शनासाठी स्विकारल्या जाणार नाहीत. तशा सूचना सर्व कलाविद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविण्याची जबाबदारी प्रत्येक संस्था प्रमुखांवर राहिल याची नोंद घ्यावी.
- ५) तक्ता व त्यात उद्धृत केलेली प्रमाणपत्रे संपूर्णपणे भरून कलाकृतीबरोबर पाठविण्यात यावीत.
- ६) पाठविण्यात येणा-या चित्रांना व्यवस्थित चौकट (फ्रेम) (माउंट) करून पाठविण्याची व्यवस्था करावी.
- ७) विद्यार्थी विभागाचे प्रदर्शन राज्यातील सुनिश्चित केलेल्या एका ठिकाणी दाखविण्यात येणार असल्यामुळे कलाकृतींना काचेची (फ्रेम) चौकट वापरण्यात येऊ नये,
- ९) प्रदर्शनासाठी निवड झालेल्या प्रत्येक कलाकृतीसोबत दोन लेबल असावीत. त्यापैकी एक कलाकृतीच्या मागे चिकटविण्यात येऊन दुसरे धाग्याने कलाकृतीला बांधावे.
- १०) लेबलवर खालील माहिती देण्यात यावी :-

.....	महाविद्यालयाचा ऑनलाईन रजिस्टर आयडी	:	.....	✂
.....	विद्यार्थ्यांच्या ऑनलाईन रजिस्टर आयडी	:	.....	.....
.....	विभाग	:	.....	.....

- ११) ज्या पार्सलाबाबत भाडे आकारणी पडेल अथवा अर्धवट भाडे दिलेले असते, अशी पार्सले स्विकारली जाणार नाहीत.
- १२) प्रदर्शनाकरिता निवड झालेल्या कलाकृती पाठविल्यानंतर कलाकृतीबाबत योग्य ती काळजी घेतली जाईल. परंतु कुठल्याही नैसर्गिक वा अन्य कारणाने नुकसान झाल्यास, अथवा हरवल्यास त्यास कला संचालनालय जबाबदार राहणार नाही. पाठविणाऱ्याने आवश्यक वाटल्यास कलाकृतीचा विमा उतरवावा.
- १३) प्रदर्शनात दाखल होणाऱ्या कलाकृतीचे कॅटलॉग किंवा स्मरणिका किंवा इतर शासकीय प्रसिध्दी पुस्तके इत्यादींसाठी प्रतिकृती तयार करण्याचा हक्क कला संचालनालयाकडे राहिल.
- १४) विद्यार्थी विभागात आणून दिलेल्या कलाकृती परत घेऊन जाण्याची व्यवस्था प्रदर्शन समाप्त झाल्यानंतर १० दिवसांचे आत करावी. या मुदतीत कलाकृती नेण्याची व्यवस्था न केल्यास त्याची जबाबदारी कला संचालनालयाकडे राहणार नाही.
- १५) कुठल्याही कारणासाठी प्रदर्शनाच्या मुदतीत कलाकृती परत मिळणार नाहीत. ज्या स्पर्धकांनी विद्यार्थी विभागात कलाकृती पाठविल्या असतील त्यांना व्यावसायिक कलाकारांच्या प्रदर्शनास कोणत्याही विभागात भाग घेता येणार नाही. तसे आढळल्यास अशा कलाकृती प्रदर्शन प्रक्रियेच्या कुठल्याही टप्प्यावरून बाद होतील, याची नोंद घ्यावी.
- १६) बक्षिसपात्र व गुणवत्ता प्रमाणपत्रधारक विद्यार्थी कलाकारांना प्रदर्शनाच्या उदघाटन समारंभास उपस्थित राहण्यासाठी व परत जाण्यासाठी ते ज्या संस्थेचे विद्यार्थी असतील त्या स्थळापासून मुख्य प्रदर्शनाच्या स्थळापर्यंत रेल्वेचे (दुस-या वर्गाचे) अथवा साध्या एस.टी. बसचे सवलतीचे भाडे शासनातर्फे देण्यांत येईल. प्रदर्शन स्थळापर्यंत येतानाचे प्रवास भाड्याचे तिकिट जमा करणे आवश्यक आहे.
- १७) प्रदर्शनासाठी निवड झालेल्या, प्रदर्शनासाठी परिक्षकांनी अंतिम पारितोषिक प्राप्त ठरविलेल्या कलाकृतीबाबतचे सर्व निर्णय हे कला संचालक आणि प्रदर्शन समितीसह परीक्षक समितीचे असतील.
- १८) अंशकालीन अभ्यासक्रमाचे विद्यार्थी तसेच जोड अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांस या प्रदर्शनात भाग घेता येणार नाही.
- १९) महाराष्ट्र राज्य कला प्रदर्शनात भाग घेतलेल्या कलाकृतीबाबत काही वाद अथवा पेचप्रसंग उद्भवल्यास त्यावर निर्णय घेण्याच्या अंतिम अधिकार हा प्रदर्शन समिती तसेच कला संचालकांचा राहिल.